

DOEPAK

DuP_AK DoE_PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUMELKRANTKRABBEL DoE_PAK DuP_AK
Nr. 210

“Ik
ben
Semar, de
potsenmaker, de
trouwe dienaar van
mijn Heer! Ik heb mijn held
tot in het hevigst van
het strijdgewoel gevolgd;
ik ben zijn wonden tot medicijn en
zijn eenige hoop in zijn diepste verslagenheid.
Mijn zotheden rollen uit mij als noten uit een
oude mand met gaten; ik strooi kwinkslagen
en grollen om mij heen als rijstkorrels,
die stromen uit een versleten zak.”
“Gij allen: hurkende en staande toeschouwers,
die uren aanéén luistert naar het verhaal van
den Dalang! Vraagt uzelf, waarom
mijn dwaasheden uw onbewogen
gelaat plotseling doen glanzen
en de luide uitbundigheid
van uw schaterlach de
gamelan overstemt.”

Semar de potsenmaker: een gedicht

Semar is een Javaanse wijze nar en de dienaar van goden en edelen. Hij is een van de punakawan (komische personages) uit een wayangspel. Semar lost in veel lakons (wayangverhalen) de problemen op. Hij geeft niet alleen raad, maar strooit ook opmerkingen rond die vol humor zijn. **Semar** heeft een potsierlijk uiterlijk. Zijn dikke buik is bloot en hij heeft een enorme bilpartij.

Voor meer informatie over Semar en zijn vrienden, zie: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Wayang.aspx (algemene informatie op het gebied van wayang uit Indonesië). Zie ook: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/techniek/speel19.html (mombakkes). Verantwoording tekst: enkele dichterlijke fantasieën van de Javaanse journalist, dichter, danser en schrijver Noto Soeroto (1888-1951) uit het boekje ‘Wayang-liederen’ (1931). Aan de orde komen de wayang, zijn vertoner (dalang), het gamelanorkest en de figuren die in het spel optreden. Illustratie: **Elsje Zwart** ©. Concept: **Otto van der Mieden** © (2013).

Hyperlinks: klik op de **vet gezette** woorden. Dit document op internet, zie: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak210.pdf.
Tepuk tangan! Applaus!

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspuurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkrumelkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dgepak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.